

Oponentský posudek

Kryštof Zeman, bakalářská práce

„Ledová“ fáze studené války na ostnech Dikobrazu: nejtužší období studené války (1947 – 1956) v satirické reflexi Západu v týdeníku Dikobraz

Práce kolegy Zemana o „ledové“ fázi studené války na „ostnech“ Dikobrazu je rozhodně zajímavým tématem dílčího pohledu na charakter vývoje v českých zemích v letech 1947–1956. Pokud jde o způsob zpracování a hodnocení, rád bych se věnoval několika oblastem: Struktura práce, způsobu uchopení tématu, jazyku a stylu práce, celkovému zhodnocení.

Pokud jde o strukturu práce, K. Zeman postupoval čistě chronologicky, o čemž svědčí i obsah práce, který je koncentrovaný prakticky do enumerace jednotlivých let. Na úroveň bakalářské práce by tento postup nemusel být problematický, pokud by autor dokázal v jednotlivých letech přestoupit „stín“ prosté enumerace karikatur, což se dle mého názoru podařilo jen částečně. Ve struktuře práce chybí jasnější rozdělení na kontext zahraniční, kontext domácí a samotný Dikobraz.

To se již dostávám ke způsobu uchopení tématu. Autor se poměrně dobře orientuje v mezinárodní situaci poválečného světa do roku 1956 a na mnoha místech skutečně zasazuje karikatury a humor Dikobrazu do celosvětového kontextu. Na druhé straně postupuje prostou enumerací v popisu kreslených vtipů, jejich témat, autora, místy dobového kontextu. Je zjevné, že se zaměřuje na obraz Západu, ale i tak by mělo být předpokladem práce zasazení i do domácího kontextu, což zcela chybí. Příkladem může být zmínka o měnové reformě 1953 pouze tím způsobem, že došlo ke změně ceny periodika. Autor v konečném důsledku zmapoval některé aspekty produkce Dikobrazu, a to bez významnějšího přesahu.

Fatální nedostatky práce vidím v oblasti celkového autorského přístupu, stylistiky a žánru. Nejsem si jist, zda autor pochopil roli bakalářské práce – jeho dílo se mnohem více podobá esejistickému dílku zaplevelenému osobními a ryze subjektivními pocity a výroky. Přehled problematických výroků (ukázky, u kterých je samozřejmě nutné nahlédnout do kontextu práce: „Troufám si tvrdit“ (s. 17), „já nevím čeho ještě“ (s. 17), subjektivní hodnocení rasistické mentality USA (s. 25), „já bych spíše řekl...“ (s. 26), „omílaná“ (s. 29), „Pozor, ne vždy Dikobraz lhal“ (s. 34) – k tomuto výroku a přístupu se ještě vrátím v závěru svého posudku, „A lahůdka na závěr“ (s. 34), „s přehledem odpracoval“ (s. 34) – autorovo hodnocení Pavla

Kohouta si také na závěr zaslouží vlastní pohled, „Kohout jako rebel“ (s. 34), „Život je holt plný paradoxů“ (s. 39), „nepřátelé císaře Hirohita“ (s. 41) – dle mého zcela nemístné zjednodušení na hranici novinářské hantýrky, „nebudeme si nic nalhávat“ (s. 45), „malého Stalina – Gottwalda“ (s. 45) – Gottwalda nazvat malým Stalinem je již dle mého za hranou zjednodušení a reality, „napadla mě hned paralela s Vlastou Burianem“ (s. 46) – nemístné a subjektivní zjednodušení, „na tom něco bylo“ a vzápětí „výsledek to zásadně ovlivnit nemohlo“ (s. 47) – zjevný rozpor, navíc ne vysoké míře subjektivity, „*Vilém Reichman si vtipně pohrává s událostí spojenou s odpálením vodíkové bomby na k tomu určeném ostrově Bikini (ano, opravdu odtud odvozen název pro dvoudílné plavky).*“ (s. 50) – zde již mám neodbytný pocit, že se autor pokouší zjistit, co vše ještě bakalářská práce v rámci odkazu na snad cimrmanovskou tradice snese..., poznámka č. 139 nemístně na tento typ práce aktualizující situaci kolem sporu o Peroutkuv citát: „*Je otázkou, zda Adenauer četl Peroutkuv článek Hitler je gentleman, který dosud marně hledá Jiří Ovčáček na povel pana prezidenta Miloše Zemana. Smutné je, a tady již bohužel nejde o nadsázku, že přední český novinář a vězeň nacismu Ferdinand Peroutka vadil nejen minulému totalitnímu režimu, ale někomu zjevně vadí i více než dvacet let po sametové revoluci.*“

Autor na závěr hodnotí typy vtipů, klíčové historické události, dává přehled o osobnostem, jež se objevovaly na stránkách Dikobrazu. Autor zároveň ve své práci čerpal i z rozhovoru s Pavlem Kohoutem, kterého si dobově idealizuje jako „rebela“, což pro počátek 50. let vyznívá poněkud nedůvěryhodně. Dokonce poté typologicky rozděluje přístup periodika – viz. výše odkaz na výrok, že „ne vždy Dikobraz lhal“ – jako kdyby nebyl primárně určeným periodikem pro manipulaci, kde je právě zneužití reality a polopravda základem propagandistické práce. Navíc, závěr postrádá hlubší vhled do problému. Práce je plná subjektivních výroků, které nejsou podloženy, jako kdyby čtenář předem věděl „jak to je“, nevypovídá o skutečně kritické práci s prameny – např. zhodnocením karikatur v běžném tisku a Dikobrazu – osudy vyhozených redaktorů, apod. Přílohy poté obsahují popisované první strany časopisu a některé vtipy. Přehled literatury je zpracován standardně.

Ze všech výše uvedených důvodů nepovažuji práci za kvalitně zpracovanou. Dle mého názoru by měla být přepracována a zbavena všech významných nedostatků – v tomto stavu ji nemohu doporučit k obhajobě.

V Praze dne 24. 5. 2016

doc. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D.